

Nederlands Dagblad - 30 augustus 2019, 03:00

Eline Kuijper

Grafrust bij de zusters trappistinnen in Oosterbeek/Arnhem

Natuurbegraafplaats Koningsakker

GELOOF

Locatiebeheerder Riny Bergervoet (links) en zuster Wendelien voor de kapel op het zomerveld van de natuurbegraafplaats Koningsakker. | beeld Dick Vos

De zusters trappistinnen van abdij Koningsoord, bij Arnhem, openen zaterdag een natuurbegraafplaats op hun terrein. Het past bij hun kloosterorde, die van oudsher op het land werkt.

ARNHEM

Zuster Wendelien Bara (40) wandelt in rustige tred over het open veld in het zicht van abdij Koningsoord. De grond onder haar bruinleren sandalen heeft een bijzondere bestemming. De zusters trappistinnen hebben een natuurbegraafplaats ontwikkeld. Wie wil, kan hier een graf kopen dat niet geruimd wordt. Er liggen geen stenen, er staan geen zerken, de natuur doet haar

werk. ‘Ik wandel hier elke zondagochtend’, zegt ze met Vlaamse tongval. ‘Dan bid ik voor de overledenen.’

Natuurbegraven is al jaren in opkomst, vertelt locatiebeheerder Riny Bergervoet (60). Zij is lange tijd begrafenisondernemer geweest en heeft ervaring met natuurbegrafplaatsen. Ze is nu in dienst van de zusters. De Koningsakker is een unicum in Europa: het is de eerste natuurbegrafplaats die bij een klooster hoort. Er liggen inmiddels vijf mensen begraven, verspreid over het terrein.

De zusters trappistinnen zijn tien jaar geleden vanuit Berkel-Enschot hiernaartoe verhuisd. Later kochten ze ook deze lap grond erbij. ‘Dat hebben we gedaan om de rust en stilte te waarborgen’, vertelt zuster Wendelien. Ze is gekleed in wit habijt met een zwarte scapulier, van oorsprong een soort schort, en een leren riem om haar middel. Het kloosterterrein is haar leefruimte. Omdat de boekbinderij, het gastenhuis en de kloosterwinkel te weinig geld opbrengen, zochten de zusters een nieuwe bron van inkomsten. ‘We hebben aan van alles gedacht: bier brouwen of likeur maken. Maar het werd natuurbegraven.’

En dat past bij de zusters. Hun orde staat bekend om het werk op het land en het bidden voor overledenen. ‘De doden begraven is een van de zeven werken van barmhartigheid’, zegt zuster Wendelien. Haar orde leeft volgens de regels van Benedictus. ‘Een van die leefregels is: houd dagelijks de dood voor ogen. Dat klinkt misschien heel zwaar, maar dat is het niet. Ik hoef mezelf niet dagelijks opgebaard voor te stellen, maar ik ben me wel bewust van mijn vergankelijkheid. Weten dat je zult sterven, maakt het leven lichter: je hoeft niet te werken alsof je leven ervan afhangt.’

seizoenen

‘Het onkruid dat je nu ziet, moet straks een prachtig heideveld worden’, zegt Bergervoet, terwijl zij samen met zuster Wendelien over de Koningsakker loopt. ‘Dat wordt het herfstveld.’ De begraafplaats is verdeeld in vier velden, voor ieder seizoen een. Op het zomerveld bloeiden de afgelopen weken nog prachtige bloemen. ‘Daar, voorbij de meidoornhaag, komt het lenteveld en achter die bomenrij het winterveld; daar maken we een bos van. Je ziet er nog weinig van, maar het heideplagsel ligt al op de grond. De natuur heeft nu eenmaal zo’n vijf jaar nodig om aantrekkelijk te worden.’

Het is warm en broeierig; de schaduw van de oude eikenlaan biedt verkoeling. ‘Er zijn mensen die hun hele leven niet tegen de zon hebben gekund, en daarom per se in de schaduw van de bomen begraven willen worden’, zegt Bergervoet. ‘Zo kan het werken. Iedereen heeft eigen redenen om op een bepaalde plek te willen liggen.’ Voor nabestaanden is de natuurbegrafplaats een prettige plek om aan hun geliefden te denken. ‘Ik merkte dat afgelopen zaterdag, toen we hier iemand begroeven. Je hebt hier niet dat gefluister en gedoe dat je op een reguliere begraafplaats hoort. Natuur maakt rustig en brengt mensen dichterbij zichzelf. Bij natuurbegraven hoort ook tijd: je hoeft niet snel door omdat de volgende uitvaart al klaarstaat.’

Als nabestaanden overweldigd zijn door de rauwe pijn van het verlies, wijst Bergervoet hen erop dat ze kunnen aanschuiven bij de getijdengebeden in de kloosterkerk. De zusters bidden daar zeven keer per dag, dus je hoeft nooit lang te wachten.

Er wordt nog gebouwd aan een ontvangsthuis aan de rand van het terrein. Daar kan de afscheidsceremonie worden gehouden en na afloop koffie gedronken. ‘De catering doen we zo veel mogelijk vanuit het klooster’, zegt Bergervoet. ‘De kokkin van de zusters maakt de heerlijkste soepen.’

Om een plek te kopen op de Koningsakker hoef je niet gelovig te zijn. De enige voorwaarde is dat mensen respect hebben voor het katholieke geloof van de zusters en voor de natuur.

Omdat de graven niet geruimd worden, moeten de kisten van milieuvriendelijk materiaal zijn. Gelijmde spaanplaten zijn uit den boze, evenals synthetische voering. Goud is een grondstof, dus gouden sieraden mogen mee het graf in. ‘Kuntheupen en -knieën halen we niet uit de lichamen; die zorgen voor weinig vervuiling van de bodem.’

Dan wordt zuster Wendelien gebeld. Ze spreekt zachtjes in de mobiele telefoon, die ze uit de zak in haar habijt haalt. ‘Ik moet richting de kloosterkerk’, verontschuldigt ze zich. ‘Zuster Irene ligt op sterven en de arts zegt dat het nu snel kan gaan.’ Vanmiddag zullen ze de gebeden der stervenden bidden. De dood, rouwen, omgaan met verlies is verweven in hun rituelen en hun liturgie.

De boekjes liggen klaar bij de kerk. Een voor een komen achttien zusters naar binnen; ze buigen kort naar de godslamp en nemen plaats. Als de abdis het gebed uitspreekt, breekt haar stem. ‘Zuster Irene, jij, die Christus toebehoort en met heel de drang van je hart naar het eeuwige leven hebt verlangd, ga nu in vrede.’ <

niet duurder dan een ‘gewoon’ graf

Mensen kunnen bij leven een plek uitzoeken op de Koningsakker. De grafrust is blijvend, dus de graven worden niet geruimd. De aanschaf is duurder dan op een reguliere begraafplaats, maar omdat er geen steen bij komt te staan en er geen grafrechten verlengd hoeven worden, is de totaalprijs vrijwel gelijk. Het klooster maakt kosteloos een houten gedenkschijf om het graf te markeren. Een eenpersoonsgraf kost 4250 euro, een tweepersoonsgraf 7500 euro.